

MAREK JASZTAL

Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie

AUDYT WEWNĘTRZNY PROCESU INWESTYCYJNEGO W JEDNOSTCE SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH

Wprowadzenie

Jednostki sektora finansów publicznych (JSFP) wykonują bardzo szeroki wachlarz zadań dotyczących realizacji celów publicznych. To zbiór państwowych i samorządowych osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, finansowanych głównie lub wyłącznie ze środków budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, wykonujących zadania na zasadach niekomercyjnych¹.

Wszystkie jednostki, aby mogły właściwie realizować przypisane im zadania, muszą posiadać zasoby ziemi, pracy i kapitału niezbędne do działania. Wymienione zasoby są dedykowane na zapewnienie bieżącego funkcjonowania jednostek, zachowanie posiadanego majątku oraz perspektywiczny rozwój w zakresie możliwości i jakości realizacji usług publicznych. Aby istniała możliwość wdrożenia planowanych perspektyw rozwojowych opartych na celach i zadaniach jednostki, należy wdrożyć procesy inwestycyjne.

Procesy inwestycyjne w jednostkach sektora finansów publicznych dotyczą systemowego wdrażania rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych zgodnych z obowiązującymi przepisami, których celem jest zapewnienie właściwego przygotowania procesu inwestycyjnego oraz płynnego finansowania zadań inwestycyjnych, dzięki którym – po ich realizacji, osiągnane są zakładane efekty rzeczowe.

---

¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Sektor_finan.

Celem niniejszego artykułu jest zapoznanie z mechanizmami realizacji procesu inwestycyjnego w jednostkach sektora finansów publicznych przez pryzmat metodyki, zakresu przedmiotowego i podmiotowego audytu wewnętrznego dokonującego oceny tego procesu.

1. Proces inwestycyjny w jednostce sektora finansów publicznych

Wydatkami budżetu jednostek sektora finansów publicznych są środki pieniężne pochodzące z wyodrębnionych budżetów, przeznaczone na finansowanie zadań państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz związków publiczno-prawnych. Stanowią kluczową pozycję budżetu, gdyż są podstawą określania środków niezbędnych do sfinansowania.

W ustawie o finansach publicznych określono podstawowe kierunki wydatków z budżetu państwa. Wydatki te przeznaczone są między innymi na:

- utrzymanie i funkcjonowanie organów władzy publicznej, kontroli i ochrony prawa,
- zadania wykonywane przez administrację rządową,
- funkcjonowanie sądów i trybunałów,
- subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego,
- środki wpłacane do budżetu Unii Europejskiej, zwane dalej „środkami własnymi Unii Europejskiej”,
- subwencje dla partii politycznych,
- dotacje na zadania określone ustawami,
- obsługę długu publicznego,
- finansowanie programów i projektów, na realizację których uzyskano środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, zwane dalej „współfinansowaniem”,
- realizację Wspólnej Polityki Rolnej.

Wydatki ujmuje się w podziale na części, działy i rozdziały klasyfikacji wydatków budżetu państwa oraz na następujące kategorie ekonomicznych grup wydatków. Na podstawie ustawy o finansach publicznych wydatki budżetu państwa dzielą się na następujące grupy, do których zaliczyć możemy:

- dotacje i subwencje,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych,

- wydatki bieżące jednostek budżetowych,
- wydatki majątkowe – inwestycyjne,
- wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa,
- wpłaty środków własnych Unii Europejskiej².

Szczegółowy sposób i tryb finansowania inwestycji z budżetu państwa określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa³. Ze środków budżetu państwa mogą być finansowane inwestycje państwowych jednostek budżetowych oraz mogą być udzielane dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

Środki budżetu państwa mogą być kierowane wyłącznie na enumeratywnie określone kierunki wydatków dotyczących realizacji procesu inwestycyjnego, obejmujące następujące grupy kosztów:

- 1) przygotowania do realizacji inwestycji, w tym w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, zakupu i przygotowania gruntu pod budowę oraz ekspertyz, świadectw, operatów, studiów, pomiarów geodezyjnych i prac geologicznych oraz prac archeologicznych dotyczących tych inwestycji;
- 2) realizacji inwestycji budowlanych oraz innych zmian w obiektach budowlanych, o których mowa w przepisach Prawa budowlanego, wraz z usługami towarzyszącymi, w tym z obsługą inwestorską;
- 3) zakupu obiektów budowlanych;
- 4) zakupu lub wytworzenia we własnym zakresie środków trwałych, z wyjątkiem tych, których wartość początkowa nie przekracza kwoty uprawniającej do dokonania jednorazowo odpisu amortyzacyjnego, określonej w przepisach ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁴;
- 5) zakupu lub wytworzenia we własnym zakresie środków trwałych bez względu na ich wartość oraz innych przedmiotów – jeżeli są pierwszym wyposażeniem obiektów budowlanych;

---

² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Wydatki>.

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa, Dz.U. nr 238, poz. 1579.

⁴ Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, tekst jednolity, Dz.U. z 211 r., nr 74, poz. 397, z późn. zm.

- 6) transportu i montażu oraz innych kosztów ponoszonych w celu przekazania środków trwałych do używania;
- 7) zmiany w środkach trwałych, powodujące ich ulepszenie w rozumieniu przepisów o rachunkowości;
- 8) zakupu wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli:
  - a) ich wartość początkowa jest wyższa od kwoty określonej w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych,
  - b) są pierwszym wyposażeniem obiektów budowlanych – bez względu na ich wartość;
- 9) innych, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów podlegają finansowaniu lub dofinansowaniu ze środków budżetu państwa przeznaczonych na inwestycje.

Jednostki sektora finansów publicznych poprzez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne lub wewnętrzne merytoryczne komórki organizacyjne realizują procesy inwestycyjne. Działania merytorycznych komórek mają bardzo szeroki zakres, którego jednym z najważniejszych obszarów jest wykonywanie procesu inwestycyjnego (finansowanie, realizacja, rozliczenie oraz wiele innych).

2. Metodyka audytu wewnętrznego procesu inwestycyjnego

Ryzyko jest nieodłącznym elementem działalności każdej jednostki. Oznacza prawdopodobieństwo wystąpienia niepewności, a więc powinno zostać zidentyfikowane w każdym z obszarów funkcjonowania jednostki i w każdym procesie.

Dokładna identyfikacja charakteru i zakresu potencjalnego ryzyka pomaga w wyborze i przyjmowaniu we właściwym czasie odpowiedniej metody jego ograniczenia. Może to być metoda zmniejszająca prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia bądź minimalizująca wpływ i skutki ryzyka w sytuacji, gdy ono zaistnieje. Oszacowanie ryzyka daje podstawę do podejmowania odpowiednich decyzji i projektowania procedur kontrolnych⁵.

Problematyka analizy ryzyka dotyczy również procesu inwestycyjnego. W tabeli 1 zaprezentowano wzorcową analizę ryzyka przygotowaną na potrzeby procesu inwestycyjnego.

---

⁵ http://doradca.infor.pl/dzial/oznaki_utraty_plynnosci_finansowej/artykuly/96548_analiza_ryzyka_jako_element systemu_kontroli_w_firmie.html.

Ograniczenie ryzyka w działalności jednostki jest podstawowym celem audytu wewnętrznego⁶.

Tabela 1

Analiza ryzyka obszaru inwestycje

SYNATURA.....
ANALIZA RYZYKA NA PODSTAWIE PRZEGLĄDU WSTĘPNEGO
Temat zadania: „INWESTYCJE”
A) PODSTAWY PRAWNE POWSZECHNIE OBOWIĄZUJĄCE:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. nr 157, poz. 1240, z późn. zm.). 2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2006 r., nr 156, poz. 1118, ze zm.). 3. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. nr 16, poz. 93 ze zm.). 4. Ustawa budżetowa na rok 2006 z dnia 17 lutego 2006 r. (Dz.U. nr 35, poz. 244). 5. Ustawa budżetowa na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r. (Dz.U. z 2007 r., nr 19, poz. 90). 6. Ustawa budżetowa na rok 2008 z dnia 23 stycznia 2008 r. (Dz.U. z 2008 r., nr 19, poz. 117). 7. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2006 r., nr 164, poz. 1163, ze zm.). 8. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2005 r., nr 14, poz. 114 ze zm.). 9. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r., nr 76, poz. 694, ze zm.). 10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz.U. z 2010 r., nr 238, poz. 1579). 11. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz.U. z 2003 r., nr 120 poz. 1133, z późn. zm.). 12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz.U. nr 133, poz. 1480). 13. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz.U. nr 120, poz. 1133). 14. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. nr 75, poz. 690, ze zm.). 15. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz.U. nr 108, poz. 953, ze zm.). 16. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz.U. nr 130, poz. 1389). 17. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 24 stycznia 2004 r. w sprawie metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego (Dz.U. nr 18, poz. 172). 18. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 lutego 1999 r. w sprawie metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego (Dz.U. nr 26, poz. 239)
B) PODSTAWY PRAWNE WEWNĘTRZNE:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wytyczne kierownika jednostki w sprawie planowania inwestycji w jednostkach organizacyjnych. 2. Inne przepisy, pisma i zalecenia dysponenta/kierownika jednostki w zakresie wykonawstwa procesu inwestycyjnego

⁶ K. Sawicki, K. Winiarska: *Badanie sprawozdań finansowych w warunkach funkcjonowania audytu i kontroli wewnętrznej*, KIBR, Warszawa 2006, s. 67.

C) OCENA ZAPOZNANIA Z SYSTEMEM INWESTYCJI NA ETAPIE PRZEGLĄDU WSTĘPNEGO:			
<p>Szczegółowe zasady finansowania inwestycji z budżetu państwa określone zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa, w którym określono m.in., że:</p> <ul style="list-style-type: none"> – warunkiem finansowania inwestycji z budżetu państwa jest posiadanie przez inwestora zaakceptowanego przez dysponenta programu inwestycji; dokonanie analizy celowości i możliwości wykonania inwestycji etapami; – posiadanie aktualnej wartości kosztorysowej inwestycji; określenie planowanych kwot środków na finansowanie inwestycji w całym okresie jej realizacji w wysokości umożliwiającej inwestorowi terminowe regulowanie zobowiązań finansowych i terminowe zakończenie inwestycji; posiadanie przez inwestora dokumentu stwierdzającego prawo dysponowania nieruchomością. W przypadku inwestycji wieloletnich program inwestycji wymaga uzgodnienia z dysponentem. <p>Realizacja inwestycji musi przebiegać przede wszystkim zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo budowlane, Prawo zamówień publicznych, Kodeks cywilny. Należy również uwzględnić wiele przepisów szczegółowych uzależnionych od specyfiki realizowanej inwestycji. Rozliczenie inwestycji należy przeprowadzić w formie, według zasad oraz metod określonych w przepisach z uwzględnieniem specyfiki inwestycji i związanych z tym wymagań</p>			
D) OCENA PO PRZEPROWADZENIU ANALIZY RYZYKA NA ETAPIE PRZEGLĄDU WSTĘPNEGO:			
<p>W jednostkach sektora finansów publicznych zarządzanie ryzykiem może pomóc w ocenie prawdopodobieństwa zajścia zdarzeń, które mogą mieć niekorzystny wpływ na realizację celów organizacji oraz ponoszone przez nią koszty. Audytowany proces inwestycyjny jest obciążony wysokim poziomem ryzyka.</p>			
E) UPRAWNIENIA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ KIEROWNIKA JEDNOSTKI:			
<p>Obowiązki kierownika jednostki w odniesieniu do procesu realizacji inwestycji wynikają z przypisania kierownikowi jednostki sektora finansów publicznych określonych praw i obowiązków doprecyzowanych w przepisach prawnych powszechnie obowiązujących oraz wewnętrznych. Uprawnienia i odpowiedzialność kierownika jednostki w zakresie procesu planowania, wykonywania i rozliczania finansowanych z budżetu państwa inwestycji dotyczą czynności decyzyjnych i nadzorczych na wszystkich etapach realizacji inwestycji</p>			
F) TABELARYCZNE UJĘCIE RYZYKA – NA PODSTAWIE METODY MATEMATYCZNEJ ANALIZY RYZYKA – OCENA ISTOTNOŚCI RYZYKA:			
Obiekt audytu	Opis ryzyka	Czynniki ryzyka	Ryzyko
	I. Stosowanie podstaw prawnych działania w ramach procesu inwestycyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1) działanie w oparciu o obowiązujące przepisy prawne w zakresie ich zastosowania do realizacji procesu inwestycyjnego w jednostkach organizacyjnych, 2) stosowanie wymaganych przepisów dotyczących planowania, wykonawstwa i rozliczenia inwestycji, 3) istnienie wewnętrznych przepisów prawnych dotyczących całości lub poszczególnych etapów procesu inwestycji, 4) wiedza pracowników realizujących proces inwestycyjny w zakresie znajomości obowiązujących przepisów, 5) wykonywanie przez zespół radców prawnych wsparcia prawnego 	

	II. Struktury organizacyjne komórek realizujących procesy inwestycyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1) wykonanie roli kierownika jednostki w zakresie organizacji procesu inwestycyjnego, 2) powierzanie zadań, uprawnień i przypisywania odpowiedzialności w procesie inwestycji, 3) stany zatrudnienia, podział zadań, uprawnień i odpowiedzialności w zakresie realizacji inwestycji, 4) wdrożenie polityki szkoleniowej w zakresie realizacji procesu inwestycyjnego 	
	III. Ścieżka realizacji procesu inwestycyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1) planowanie inwestycji, 2) przygotowanie formalnoprawne inwestycji, 3) przygotowanie techniczne inwestycji, 4) wszczęcie procedur inwestycyjnych, 5) wybór wykonawcy, 6) realizacja inwestycji, 7) rozliczenie inwestycji, 8) ujęcie w księgach rachunkowych przyjętej inwestycji, 9) archiwizacja dokumentacji inwestycyjnej 	
	IV. Zarządzanie i kontrola	<ol style="list-style-type: none"> 1) nadzór osób uprawnionych nad procesem inwestycyjnym, 2) wykonywanie kontroli instytucjonalnej bieżącej przez komórkę kontroli, 3) występowania konsultacji na linii kierownik jednostki – dysponent, 4) ocena celowości inwestycji – szczególnie w zakresie nakłady – efekty, 5) zarządzanie ryzykiem 	

Źródło: opracowanie własne.

Podstawą poprawnej realizacji zadania audytowego jest odpowiednio przygotowany program zadania inwestycyjnego. Program zadania musi zapewnić właściwą organizację realizacji audytu oraz określić merytoryczne zakresy realizacji audytu (tabela 2).

Tabela 2

Program zadania inwestycyjnego obszaru „Inwestycje”

PROGRAM ZADANIA AUDYTOWEGO		Sygnatura.....
Data sporządzenia: 10 czerwca 2011 r.		
1	Oznaczenie zadania audytowego	AUDYT OBSZARU „INWESTYCJE”
2	Budżet czasowy	35 osobodni
3	Termin rozpoczęcia audytu	10 czerwca 2011 r.

cd. tabeli 2.

4	Cel audytu	<p>Celem audytu jest przedstawienie racjonalnego zapewnienia o legalności, prawidłowości, celowości i efektywności w obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocena kadrowej zdolności absorpcji funduszy możliwych do uzyskania przez JSFP na inwestycje, dostępnych do wykorzystania w zakresie mechanizmów finansowania ze środków budżetowych lub zewnętrznych, – ocena merytorycznej wiedzy osób uprawnionych do realizacji zadań inwestycyjnych na poszczególnych etapach procesu inwestycyjnego, – badanie racjonalności oraz prawidłowości procesu planowania inwestycji, – analiza ścieżki przygotowania procesu inwestycyjnego w jednostce, – ocena realizacji poszczególnych czynności w ramach wdrażania procesu inwestycyjnego, – zidentyfikowanie głównych problemów i błędów popełnionych w trakcie procesu wykonawstwa inwestycji, – przedstawienie propozycji usprawnienia procesu inwestycyjnego
5	Zakres audytu	<p>Audytem zostanie objęty cały 2010 r. oraz część 2011 r. Zakres przedmiotowy audytu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – weryfikację podstaw prawnych działania w ramach procesu inwestycyjnego, – ocenę struktury organizacyjnej komórek realizujących proces inwestycyjny, – badanie ścieżki realizacji procesu inwestycyjnego, – weryfikację techniczną realizacji procesu inwestycyjnego, – monitorowanie procesu inwestycyjnego, – ocenę zarządzania ryzykiem w obszarze, – wykonywanie funkcji zarządzania i kontroli w obszarze. <p>Zakres podmiotowy audytu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – komórki zaopatrzeniowe, – komórki łączności i informatyki, – zespoły radców prawnych, – zespoły ds. zamówień publicznych, – komórki finansów, – komórki kontroli, – inne komórki wewnętrzne w zależności od specyfiki jednostki sektor finansów publicznych
6	Audytor wewnętrzny	Audytor wewnętrzny jednostki sektora finansów publicznych
7	Harmonogram czasowy	<p>11.06.2011 r. – narada otwierająca 18.06.2011 r. – 15.7.2011 r. – wykonanie czynności przez audytora 19.07.2011 r. – przekazanie ustaleń z audytu 19.07.2011 r. – narada zamykająca 20.07.2011 r. – przekazanie sprawozdania wstępnego 31.07.2011 r. – przekazanie sprawozdania końcowego kierownikowi jednostki</p>
8	Metodyka	<p>W ramach przeglądu wstępnego:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) dokonano zapoznania z przepisami prawa dotyczącymi audytowanego obszaru – „Inwestycje”, b) zapoznano się z procedurami wewnętrznymi regulującymi przedmiotową tematykę, c) zapoznano się z artykułami prasowymi i dostępnymi publikacjami dotyczącymi audytowanego obszaru, d) w oparciu o zidentyfikowane ryzyko określono sposób i metody przeprowadzenia audytu.

cd. tabeli 2.

		<p>Zastosowane zostaną następujące techniki:</p> <p>a) uzyskiwanie wyjaśnień i informacji od pracowników audytowanych komórek oraz innych pracowników jednostki,</p> <p>b) przegląd i analiza dokumentacji związanej z realizacją procesu inwestycyjnego na etapach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – planowanie inwestycji, – przygotowanie formalnoprawne inwestycji, – przygotowanie techniczne inwestycji, – wszczęcie procedur inwestycyjnych, – wybór wykonawcy, – realizacja inwestycji, – rozliczenie inwestycji. <p>Przegląd i analiza dokumentacji księgowej.</p> <p>Ocena stanu faktycznego polegać będzie na przeprowadzeniu testów zgodności i testów rzeczywistych. Testy zgodności mają dostarczyć dowodów na to, iż zarządzanie i procedury kontrolne funkcjonują, są przestrzegane i efektywne. Wykorzystane zostaną tu następujące techniki: obserwacja, rozmowa, weryfikacja, badanie dokumentów. Następnie przeprowadzone zostaną testy rzeczywiste (wydajności), które posłużą do zgromadzenia dowodów na kompletność, dokładność oraz ważność informacji. Zastosowane zostaną tu techniki polegające na uzgodnieniu z dokumentami źródłowymi</p>
9	Uwagi	<p>Harmonogram czasowy oraz zakres prac może zmienić się w zależności od powzięcia przez audytora wewnętrznego informacji uzasadniających zmianę zakresu audytu lub okresu objętego audytem (w trakcie przeprowadzania czynności audytowych) oraz zaistnienia okoliczności niemożliwych do przewidzenia na etapie sporządzania niniejszego programu (w tym długotrwałego uzgadniania treści sprawozdania końcowego).</p> <p>Występuje duże zagrożenie w zakresie planowanego przeprowadzenia audytu ze względu na realizację inwestycji w ramach szczególnych ustaw (np. Euro 2012)</p>
11	Podpis	

Źródło: opracowanie własne

Audytor wewnętrzny, aby mógł właściwie realizować proces badawczy w obszarze audytu, musi posiadać wiedzę merytoryczną dotyczącą zakresu audytu. Przedmiotowa wiedza musi wynikać z zapoznania z teorią i praktyką audytowanego obszaru i być uzgodniona z osobami posiadającymi wiedzę i doświadczenie w danym zakresie (tabela 3).

Tabela 3

Pytania do przygotowania Kwestionariusza kontroli wewnętrznej
audytu obszaru „Inwestycje”

<p>Audyt wewnętrzny w obszarze „Inwestycje” powinien obejmować ocenę prawidłowości, adekwatności, legalności i racjonalności działań w zakresie następujących procedur i procesów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Badanie dostosowania realizacji procesu inwestycyjnego do obowiązujących w tym zakresie (określonych na poziomie prawa powszechnie obowiązującego) regulacji (przepisów, wytycznych, wskazówek). 2. Ocena istnienia regulacji dotyczących organizacji procesu inwestycyjnego. 3. Weryfikacja zakresów zadań komórek organizacyjnych realizujących poszczególne zadania związane z organizacją i przeprowadzaniem procesu inwestycyjnego. 4. Dokonanie przeglądu zakresu obowiązków osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych etapów procesu inwestycji. 5. Weryfikacja spełnienia przez projekty budowlane wymogów rozporządzenia Ministra Infrastruktury: <ul style="list-style-type: none"> – uzyskanie wymaganych opinii, – dokonanie niezbędnych uzgodnień, – zapewnienie niezbędnych zgód i pozwoleń, których obowiązek uzyskania wynika z przepisów, – przygotowanie projektów i opracowań.   6. Uzyskanie w przypadku prawnego obowiązku wynikającego dla poszczególnych rodzajów inwestycji: <ul style="list-style-type: none"> – raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko, – operatu wodnoprawnego, – informacji o warunkach bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, – przygotowanie projektów i opracowań.   7. Ocena prawidłowości przygotowania w wymaganych obszarach według specyfiki inwestycji: <ul style="list-style-type: none"> – projektu technologicznego, – wymaganych projektów branżowych, – inwestorskich założeń realizacji inwestycji, – dokonanie ewentualnych aktualizacji opracowań, – ustalenie wartości kosztorysowej inwestycji, – przygotowanie harmonogramu: finansowania, realizacji inwestycji, – przygotowanie studium wykonalności inwestycji.   8. Ocena przeprowadzenia procedury przetargowej i wyboru wykonawcy robót budowlanych na podstawie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych lub innych dopuszczalnych montażu finansowych. 9. Ocena występowania w wymaganych obszarach rysunku projektu zagospodarowania działki (lub terenu) zatwierdzonej w ramach pozwolenia na budowę. 10. Badanie dokumentów technicznych, uzgodnień i zatwierdzeń projektu budowlanego, w których są zawarte wymagania i warunki wykonania robót budowlanych. 11. Ocena istnienia i prawidłowości merytorycznej projektów wykonawczych albo rysunków i opisów uszczegółwiających rozwiązania projektu budowlanego względem projektu wykonawczego w zakresie doboru materiałów, wymaganych wymiarów i wymagań konstrukcyjno-jakościowych. 12. Weryfikacja przygotowania terenu pod budowę i zagospodarowania terenu, 13. Ocena prawidłowości działań w zakresie projektowanych obiektów budowlanych w obszarach: <ul style="list-style-type: none"> – rzuty, przekroje i widoki architektoniczne, – projekty elementów konstrukcyjnych, – projekty instalacji z określeniem przewodów i przyborów, – opisy lub projekty robót wykończeniowych, – inne projekty specjalistyczne.   14. Weryfikacja występowania inwestorskich założeń organizacji budowy lub specyfikacji technicznej „Warunki ogólne”. 15. Badania przestrzegania występowania informacja o warunkach bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.
--

16. Weryfikacja występowania przedmiaru robót, obejmującego wszystkie roboty i zestawienie montowanych maszyn, urządzeń i wyposażenia.
17. Sprawdzenie, czy w poszczególnych rodzajach inwestycji projekt wykonawczy obejmuje:
  - zatwierdzony projekt zagospodarowania terenu,
  - projekty technologiczne,
  - projekty architektoniczne poszczególnych obiektów,
  - projekty konstrukcyjne poszczególnych obiektów,
  - projekty instalacji występujących w poszczególnych obiektach,
  - projekty sieci zapewniających media dla poszczególnych obiektów.
18. Weryfikacji potrzeb występowania dla danego zadania inwestycyjnego:
  - projektu drogowego i parkingów oraz ich odwodnienie,
  - projektu zieleni i drobnych form architektonicznych,
  - innych projektów specjalistycznego rodzaju.
19. Badanie sporządzenia projektu rozruchu zakończonej inwestycji.
20. Występowanie instrukcji obsługi i eksploatacji obiektu, instalacji i urządzeń związanych z obiektem
21. Weryfikacja sprawdzenia przygotowania na potrzeby przetargu przede wszystkim:
  - zbioru specyfikacji technicznych,
  - kosztorysu inwestorskiego,
  - przedmiaru robót.
22. Weryfikacja, czy dokumentacja budowy jest zgodna z przepisami ustawy Prawo budowlane i obejmuje:
  - pozwolenie na budowę wraz z załączonym projektem budowlanym,
  - rysunki i opisy służące do realizacji obiektu, czyli projekt wykonawczy,
  - dziennik budowy i ewentualnie dziennik montażu,
  - plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
  - protokoły odbiorów częściowych i końcowych,
  - operaty geodezyjne,
  - przygotowanie projektów i opracowań,
  - protokoły badań i sprawdzeń,
  - dokumenty potwierdzające, że wyroby budowlane zastosowane w trakcie wykonywania robót są dopuszczone do stosowania,
  - książkę obmiarów, jeżeli wynagrodzenie wykonawcy jest kosztorysowe,
  - projekt zagospodarowania placu budowy,
  - projekt organizacji robót i montażu,
  - plan zapewnienia jakości,
  - harmonogram realizacji robót,
  - protokoły z narad,
  - raporty z przebiegu realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych.
23. Sprawdzenie występowania i prawidłowości dokumentacji budowy, czyli projektu budowlanego i projektu wykonawczego, z naniesionymi zmianami dokonanymi w toku realizacji robót.
24. Weryfikacji istnienia decyzji o pozwoleniu na użytkowanie.
25. Ocena prawidłowości rozliczenia inwestycji.
26. Weryfikacja ujęcia księgowego inwestycji.

Źródło: opracowanie własne.

Uwagi końcowe

Celem audytu wewnętrznego realizowanego w obszarze „Inwestycje” jest dokonanie oceny prawidłowości realizowanych w jednostce procesów inwestycyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem identyfikacji obszarów wrażliwych, które wcześniej czy później mogą doprowadzić do powstania nieprawidłowości.

wości, oraz zaproponowanie działań optymalizujących proces inwestycyjny w przyszłości.

Uwzględniając wyżej wymienione działania audytora w zakresie wsparcia procesu inwestycyjnego, należy jednoznacznie wskazać, że najważniejszym efektem realizacji audytu jest zapewnienie efektywniejszego, skuteczniejszego i bezpieczniejszego procesu inwestycyjnego w jednostkach.

Literatura

Sawicki K., Winiarska K.: *Badanie sprawozdań finansowych w warunkach funkcjonowania audytu i kontroli wewnętrznej*, KIBR, Warszawa 2006.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa, Dz.U. 2010, nr 238, poz. 1579.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz.U. nr 157, poz. 1240 z późn. zm.

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz.U. 2011, nr 74, poz. 397, z późn. zm.

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Wydatki>.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Sektor_finan.

AUDIT OF INTERNAL INVESTMENT PROCESS IN UNIT OF SECTOR OF PUBLIC FINANCE

Summary

Units of sectors of public finance, in order to bring up quality of realization of public services systematically, investment processes realize. It requires realization of investment process accustoming many process and operations of essential cells.

Fact-finding is purpose of following article with mechanisms of realization of investment processes in units of sectors of public finance by prism of methodics, objective range and subjective internal audit performing estimate it process.

Translated by Anna Zbaraszewska